

**Lokaal actieprogramma aanpak
laaggeletterdheid en
bibliotheekwerk**

Iedereen kan meedoen!

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Aanleiding	4
3. Beleidsontwikkelingen.....	6
4. Bevorderen taalvaardigheid 0 - 16 jaar.....	9
5. Voorkomen en aanpak laaggeletterdheid 16+....	13
6. Situatie bibliotheekvoorzieningen.....	16
7. Financiële uitwerking.....	17

1. Inleiding

Voor u ligt het Lokaal actieprogramma aanpak laaggeletterdheid en bibliotheekwerk.. In dit plan wordt beschreven welke activiteiten door partners al worden uitgevoerd en waar kansen worden gezien om laaggeletterdheid te bestrijden dan wel te voorkomen. De aanpak wordt vormgegeven door invulling te geven aan de volgende thema's:

- Taalbevordering baby's en peuters (0-4 jaar)
- Taalbevordering kinderen 4-12 jaar
- Leesbevordering jongeren 12-16 jaar
- Voorkomen en aanpak laaggeletterdheid 16 jaar en ouder

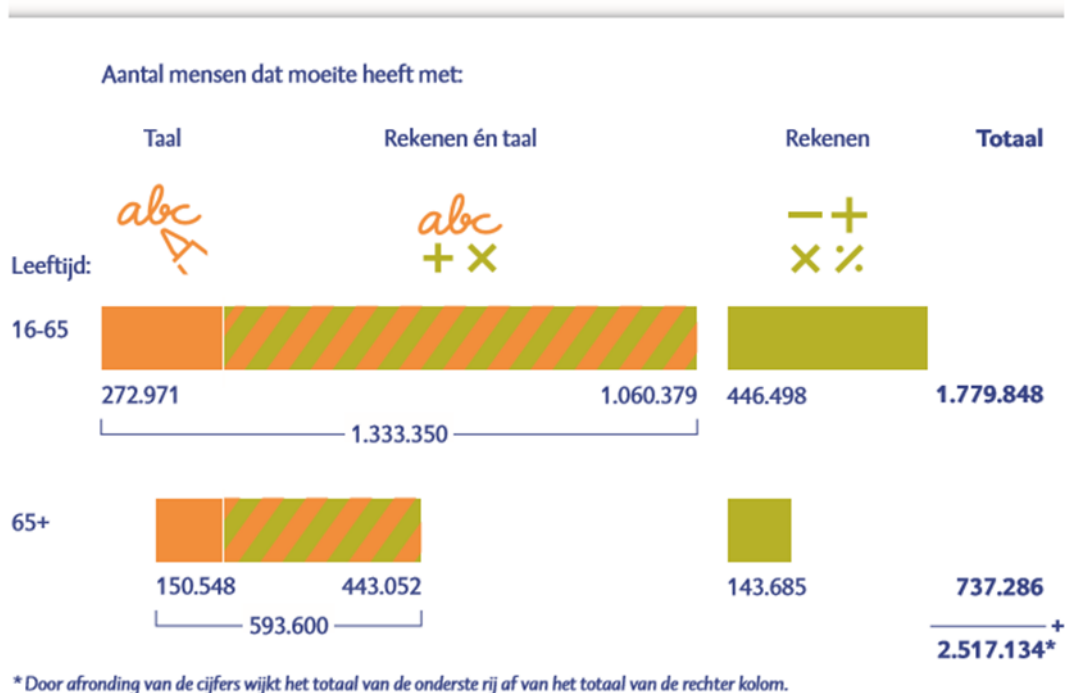
In regionaal verband wordt gewerkt aan een regionaal plan van aanpak Laaggeletterdheid. Het nu voorliggende plan zal tevens gebruikt worden als input voor de lokale paragraaf in het regionale plan.

2. Aanleiding

2.1 Landelijk beeld algemeen

In Nederland zijn ongeveer 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder laaggeletterd. Vaak hebben zij ook moeite met digitale vaardigheden. Dat staat gelijk aan 18%, dus ongeveer 1 op de 6 mensen in Nederland. Daarvan hebben bijna 1,8 miljoen mensen tussen de 16 en 65 jaar moeite met taal en/of rekenen. Meer dan de helft van deze groep heeft Nederlands als moedertaal, 57% werkt.

Aantal laaggeletterden en laaggecijferden in Nederland (peiljaar 2012)

Moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en/of werken met de computer heeft grote gevolgen. Wanneer je informatie niet goed begrijpt, is de kans groot dat je minder zelfredzaam, minder sociaal actief en minder gezond bent dan geletterde mensen. Je vindt bijvoorbeeld minder snel een baan, je hebt minder grip op je geldzaken en meer moeite om digitaal in contact te komen met de overheid.

Ook kost laaggeletterdheid de maatschappij veel. Uit onderzoek van PricewaterhouseCoopers blijkt dat laaggeletterdheid de Nederlandse samenleving bijna 1 miljard euro per jaar kost. Hogere gezondheidskosten, uitgaven voor uitkeringen, lagere productiviteit van laaggeletterden die werken en gemiste belastinginkomsten zijn de grootste kostenposten.

2.2 Situatie Arbeidsmarktregio Gorinchem

De gemeenten Gorinchem, Molenlanden en Vijfheerenlanden vormen gezamenlijk de Arbeidsmarktregio Gorinchem. Uit de doelgroepenanalyse blijkt dat ongeveer 11 % van de bevolking uit de Arbeidsmarktregio Gorinchem laaggeletterd is¹.

	Aantal inwoners ²	Aantal beroepsbevolking	% laaggeletterden	Aantal laaggeletterden
Gorinchem	37.022	24.278	12%	ca. 2.913
Molenlanden	43.909	27.566	9%	ca. 2.480
Vijfheerenlanden	56.811	35.651	8%	ca. 2.852

2.3 Situatie gemeente Molenlanden

In onze gemeente zijn er binnen de beroepsbevolking dus circa 2480 mensen die onvoldoende basisvaardigheden hebben om mee te kunnen doen in onze samenleving. Dit aantal ligt 10% hoger op het moment dat ook de inwoners van 65 jaar en ouder worden meegenomen. Op het moment dat er niet alleen gekeken wordt naar de taalvaardigheid, maar ook naar digitale- en rekenvaardigheid dan ligt het aantal inwoners dat ondersteuning nodig heeft aanzienlijk hoger. Hier zijn echter geen concrete cijfers van bekend.

Ook in de toekomst blijft laaggeletterdheid een aandachtspunt. De laatste jaren is de leesvaardigheid van kinderen sterk aan het dalen. Slechts 65% van de kinderen in Nederland heeft voldoende leesniveau bij het verlaten van de basisschool. Steeds meer kinderen die in feite laaggeletterd zijn, stromen door naar het voortgezet onderwijs.

Als gemeente vinden we het belangrijk dat iedereen naar vermogen mee kan doen in onze samenleving. Uit onderzoek is gebleken dat er een toename is van het aantal mensen dat onvoldoende geletterd is om mee te kunnen doen. Gelet op deze ontwikkeling zien wij ons genoodzaakt om maatregelen te treffen om hier verandering in te brengen. Dit kunnen we niet alleen. Samen met partners, zoals onder andere de onderwijsinstellingen en de bibliotheek, willen we deze problematiek aanpakken.

¹ Geletterdheid InZicht.nl

² CBS

3. Beleidsontwikkelingen

3.1 Landelijk beleid

Om mee te kunnen doen in de samenleving is het van essentieel belang om over voldoende basisvaardigheden te beschikken.

Het Rijk en gemeenten willen zich extra inspannen om Nederlanders taalvaardiger te maken en laaggeletterdheid te verminderen. Dit doen ze onder het motto: “Samen aan de slag voor een vaardig Nederland.” De gezamenlijke doelen die hierbij gesteld worden, zijn vastgelegd in bestuurlijke afspraken.

De 3 doelstellingen uit Samen aan de slag voor een vaardig Nederland zijn:

Doelstelling 1: Méér mensen bereiken met een aanbod op maat, vooral de groep met Nederlands als moedertaal.

We willen dat het bereik aantoonbaar groeit, in het bijzonder onder de groep met Nederlands als eerste taal. De deelnemers aan lesaanbod vormen een betere afspiegeling van de samenstelling van de doelgroep als geheel. In het aanbod wordt aantoonbaar gedifferentieerd naar (leer)behoefte en doelgroep en wordt maatwerk geleverd.

Doelstelling 2: Weten wat werkt: investeren in kwaliteit

We willen méér kennis en méér transparantie over de kwaliteit en de effectiviteit van het ondersteuningsaanbod, zowel voor wat betreft trajecten basisvaardigheden voor volwassenen als de inzet op leesplezier en leesmotivatie bij kinderen, in het bijzonder in laagtaalvaardige gezinnen. Er komt een betrouwbaar beeld per regio van het bereik, het type en de kwaliteit van het aanbod en de effectiviteit van verschillende interventies.

Doelstelling 3: Samen aan de slag onder regie van gemeenten

Aan het eind van het programma (2024) voeren gemeenten zelfstandig regie over de aanpak van basisvaardigheden. Dat doen zij als centrale speler in een netwerk van samenwerkende partijen uit de domeinen onderwijs, werk, gezin, gezondheid en verwante terreinen. De gemeentelijke inzet op het voorkomen van achterstanden sluit goed aan op de beschikbare ondersteuning voor volwassenen. Werkgevers erkennen het belang van werknemers met voldoende basisvaardigheden en zijn bereid hierin te investeren.

Deze gezamenlijke doelen zijn:

- 1) Uiterlijk eind 2024 is in alle gemeenten, onder regie van de centrumgemeente Wet Educatie Beroepsonderwijs (kortweg WEB) van de arbeidsmarktregio (in ons geval Gorinchem), een effectieve aanpak van laaggeletterdheid gerealiseerd die:
 - a) de doelgroep centraal stelt en daarom inhoudelijk, financieel en organisatorisch is verbonden met het gemeentelijke beleid voor het sociaal domein, de lokale educatieve agenda's waaronder het onderwijsachterstandenbeleid, het bibliotheekbeleid en de Regionale Coördinatie en Meld-functie voor voortijdig schoolverlaters;

- b) gestoeld is op een duurzame lokale en regionale infra- en netwerkstructuur voor signalering, werving, toeleiding, scholing en terugkomactiviteiten ten behoeve van deelnemers;
 - c) gebaseerd is op onderlinge kennisuitwisseling en systematische monitoring van de aanpak van laaggeletterdheid en van de kwalitatieve en kwantitatieve resultaten van het educatie-aanbod.
 - d) bijdraagt aan de gezamenlijke ambitie om een significante groei te realiseren van de deelname aan les- en leeraanbod onder de doelgroep, specifiek de groep met Nederlands als eerste taal.
- 2) In elke arbeidsmarktregio is een kwalitatief goed WEB-bekostigd educatieaanbod beschikbaar van formele en non-formele les- en leeractiviteiten taal, rekenen en digitale vaardigheden, die zijn afgestemd op de leervraag, behoefte, leerstijl en -vermogen van de diverse doelgroepen.

VN-verdrag Inclusieve samenleving

Het VN-verdrag Handicap gaat over Inclusie en meedoen, waarbij de gemeente - niet vrijblijvend - wordt opgeroepen om voorzieningen toegankelijk te maken voor alle inwoners. Dat kan betekenen dat er letterlijk én figuurlijk drempels moeten worden weggenomen. Het is een brede opdracht die alle terreinen van het leven bestrijkt.

Om die reden moet iedere inwoner toegang kunnen hebben tot het aanbod van de bibliotheek binnen de gemeente. Een fysiek toegankelijke locatie, communicatie op B1 niveau, een website met o.a. voorleesfunctie, een bezorgservice, luisterboeken, boeken met grote letters en activiteiten voor mensen die taal lastig vinden, zijn voorbeelden van het aanbod die ervoor kunnen zorgen dat iedereen kan meedoen ongeacht of men wel of geen beperking heeft.

Motie Asscher

In de motie Asscher is in 2017 geconstateerd dat steeds meer bibliotheken in gemeenten met kleine kernen sluiten en dat dit de sociale samenhang en de kansen van kinderen in de gemeente schaadt. Daarom is de minister gevraagd zich in te spannen voor het behoud en realiseren van bibliotheken in kleine kernen.

3.2. Regionaal beleid

Taalpact

Het Taalpact dat door de gemeente Molenlanden samen met de gemeenten Vijfheerenlanden, Gorinchem en West-Betuwe in 2019 is ondertekend, heeft als doel: "iedereen beschikt over voldoende basisvaardigheden (taal, rekenen, digitaal) om volledig mee te kunnen doen in de samenleving. Degenen waarvoor dit niet mogelijk is, weten waar zij hulp kunnen krijgen." Op basis van het beschreven doel is er een collectieve ambitie neergezet. Per maart 2024:

- beschikt 100% van onze jongeren op het einde van de leerplichtige leeftijd over de basisvaardigheden
- weet iedereen waar hij terecht kan voor het leren van basisvaardigheden
- beschikken in de regio tenminste 500 extra NT1'ers (eerste taal is Nederlands) en 1500 NT2'ers (tweede taal is Nederlands) over de basisvaardigheden voor lezen, schrijven, rekenen en digitale zaken.

Bij de realisatie van het Taalpact zijn meerdere organisaties en initiatieven betrokken die gezamenlijk kijken hoe ze complementair aan elkaar bovenstaand doel kunnen bereiken.

Regionaal plan van aanpak Laaggeletterdheid

In regionaal verband is gewerkt aan het opstellen van een regionaal plan van aanpak Laaggeletterdheid. In dit regionale plan wordt voorgesteld om integraal te werken aan 'laaggeletterdheid' door deze te verbinden aan de thema's preventie, armoede en schulden, participatie/werk en gezondheid.

Deze nota dient eveneens als input voor de lokale paragraaf in het regionaal plan van aanpak.

Formeel aanbod Wet Educatie Beroepsonderwijs en Wet Inburgering (WI)

In de arbeidsmarktregio is gekozen voor een gecombineerde Europese aanbesteding voor de formele educatietrajecten Wet Educatie Beroepsonderwijs en leerroutes B1 en zelfredzaamheid (nieuwe Wet Inburgering) voor 2021-2022.

De gemeenten zien in de combinatie van de inkoop een schaal- en efficiencyvoordeel voor de regio, om op deze manier de beschikbare rijksmiddelen optimaal in te kunnen zetten.

Formeel aanbod betekent dat deze educatietrajecten leiden tot een officieel erkend certificaat of diploma. Denk bijvoorbeeld aan een certificaat voor het behalen van een taalniveau Nederlands. Inburgeraars hebben hiermee te maken.

Non-formele aanbod Wet Educatie Beroepsonderwijs

Binnen de non-formele educatie is Bibliotheek AanZet in onze gemeente al jaren een vaste partner om inwoners van jong tot oud te helpen om basisvaardigheden te ontwikkelen die nodig zijn om te participeren in de samenleving. Denk hierbij aan bevorderen van taalvaardigheid door Taalcafé, Taalhuis, training digivaardigheid (cursus Tik en Klik) en leesbevordering. Vaardigheden die ook voor onze inwoners van cruciaal belang zijn om mee te kunnen (blijven) doen. Het non-formele aanbod leidt niet op voor een officieel erkend diploma of certificaat.

4. Bevorderen taalvaardigheid 0-16 jaar

Taalimpuls kinderopvang en basisonderwijs

Kinderen zijn onze toekomst. Nu uit onderzoek gebleken is dat de taalvaardigheid onder jongeren afneemt wil de gemeente een extra taalimpuls geven aan kinderen. Hierbij wordt onder andere gedacht aan de projecten Boekstart in de Kinderopvang, het Slimme berenproject en het aanbieden van Bibliotheek op School in het primair onderwijs. Daar waar het gaat om nieuwe dan wel geïntensiveerde maatregelen zal dit tussen haakjes (nieuw) worden aangegeven. In dit hoofdstuk gaat het om maatregelen voor de doelgroep 0 – 16 jaar. In het Taalpact is de ambitie geformuleerd dat in maart 2024 100% van onze jongeren op het einde van de leerplichtige leeftijd over de basisvaardigheden. Door onderstaande aanpak verwachten wij dat ook na 2024 jongeren nog steeds over voldoende basisvaardigheden beschikken om volwaardig mee te kunnen doen in onze samenleving.

De samenleving wordt steeds complexer, de informatiestromen nemen hand over hand toe en dienstverlening en communicatie digitaliseert. Hierdoor ontstaat een samenleving waarin de sociale structuur in belangrijke mate bepaald en gevormd wordt door processen die betrekking hebben op informatie.

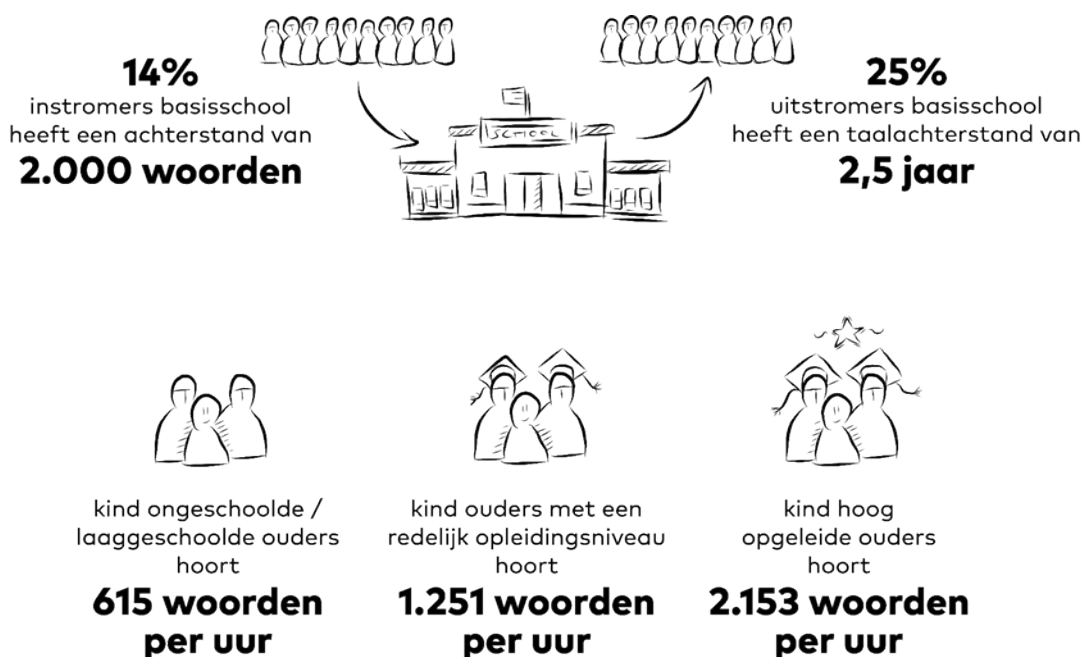
Om zowel online als offline mee te kunnen komen in deze snel veranderende maatschappij zijn vaardigheden op het gebied van taal en digitaal vereist waarover niet iedereen beschikt. Hierdoor dreigt een steeds groter wordende groep achter te blijven in de participatie aan de samenleving.

Uit de vorige hoofdstukken is gebleken dat het noodzakelijk is om maatregelen te treffen teneinde de laaggeletterdheid te bestrijden in samenwerking met de onderwijsinstellingen en de bibliotheek.

De groep leerlingen die moeite heeft met lezen groeit. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) beschouwt 24 procent van de Nederlandse 15-jarigen als dermate laaggeletterd dat zij niet voldoende kunnen meekomen in de maatschappij. Deze leerlingen zijn niet in staat de hoofdgedachte uit een tekst te halen of een simpele verbinding met alledaagse kennis te maken. In 2003 gold dit nog voor 11 procent van de leerlingen.

In het schooljaar 2018/2019 werd 8 procent van de leerlingen in het regulier basisonderwijs als achterstand leerling aangemerkt. Binnen de groep achterstandsl leerlingen bestaat het grootste aandeel met 60 procent uit kinderen met een migratieachtergrond.

Hierna kunt u lezen welke extra maatregelen wij voornemens zijn te gaan inzetten ten opzichte van het huidige aanbod om de taalvaardigheid te verbeteren; met als doel laaggeletterdheid op latere leeftijd zo veel mogelijk te voorkomen.

4.1 Taalbevordering baby's en peuters (0-4 jaar)

Boekstart in de kinderopvang (nieuw)

Het is van belang om preventief en dus vanaf de geboorte in te zetten op taal- en leesbevordering. Een beproefd programma dat hierop inzet is Boekstart in de Kinderopvang. Boekstart is een leesbevorderingsprogramma om kinderen van 0-4 jaar intensief met boeken in aanraking te laten komen. Dit doen wij samen met hun ouders, maar ook met pedagogisch medewerkers in de kinderopvang die hiervoor speciaal getraind worden. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die al op jonge leeftijd in aanraking komen met boeken een voorsprong ontwikkelen waar ze hun hele leven voordeel van hebben. Boekstart in de Kinderopvang wordt op dit moment uitgerold onder álle aanbieders van kinderopvang in Molenlanden. Zodat álle kinderen die naar een kinderopvanglocatie gaan hier profijt van hebben en niet alleen de doelgroepkinderen in de voorschoolse educatie. Dit sluit overigens ook aan op het programma "Kansrijke Start" dat ook in onze gemeente wordt uitgerold.

Versterken ouderbetrokkenheid (vergroten pedagogisch partnerschap) samen met kinderopvang (nieuw)

Uit diverse onderzoeken blijkt dat schoolprestaties van kinderen beter worden als hun ouders belangstelling tonen voor wat zij ervaren op de (voor)school. Dit effect wordt nog versterkt als ouders thuis zorgen voor een stimulerende omgeving en samen met hun kind talig bezig zijn. Daarom wordt momenteel met de aanbieders van VE (voorschoolse educatie) overlegd om actief de ouderbetrokkenheid te bevorderen, waarbij de eerste stap is de pedagogisch medewerkers hierop te trainen.

Start Slimme-Beren project in de kinderopvang (nieuw)

Kinderen leren veel van voorlezen. Ze leren hoe een verhaal is opgebouwd, ze horen woorden die in dagelijks taalgebruik minder vaak voorkomen en leren zo elke dag nieuwe woorden. Maar wat als je als ouder minder taalvaardig bent? Daarvoor zijn we in overleg met de aanbieders van VE om het Slimme-Beren project in te voeren. Dit is een aanbod met digitale prentenboeken waarbij spelenderwijs de woordenschat wordt uitgebreid. De digitale prentenboeken komen overigens niet alleen beschikbaar voor de doelgroep peuters maar ook voor de reguliere peuters in de peuteropvang.

Collectie 0-4 jaar en boekstarthoek op afhaalpunten Arkel en Giessenburg (nieuw)

De afhaalpunten in Arkel en Giessenburg worden uitgebreid met een collectie voor 0 – 4-jarigen en een Boekstarthoek.

4.2 Taalbevordering kinderen 4-12 jaar

Bibliotheek op School (nieuw/intensivering)

Om een doorlopende leeslijn tot minimaal 16 jaar te realiseren bij alle kinderen in Molenlanden is het noodzakelijk om gezamenlijk met het onderwijs te werken aan de gestelde ambitie. Hierin kan de aanwezigheid van een bibliotheek op school, zowel op de basisschool als op het voortgezet onderwijs, een belangrijke rol spelen. Met de Bibliotheek op school komt er dagelijks aandacht voor leesplezier en mediawijsheid op school en thuis. Kinderen en jongeren worden gestimuleerd om meer te lezen en leren beter en verstandiger om te gaan met internet, sociale media en games. De bibliotheek helpt de scholen om deze doelen te bereiken. Zij doet dit met deskundige leesconsulenten, inspirerende boeken en een goede digitale lees- en leeromgeving.

Bibliotheek op School wordt sinds 2014 aangeboden aan de basisscholen in voormalig Giessenlanden. Voornemen is dit aanbod uit te breiden naar alle basisscholen in Molenlanden. Scholen die in een kern staan waar geen bibliotheekvoorziening aanwezig is krijgen op school een bibliotheek met ondersteuning. Deze ondersteuning voorziet in een cursus voor een leescoördinator, extra uren voor ondersteuning door een leesconsulent, collectieadvies, het opstellen van een leesplan en monitoring.

Daar waar in de kern wél een bibliotheekvoorziening aanwezig is krijgen de scholen **geen** bibliotheek in school maar wel een beperkte ondersteuning zoals de cursus voor een leescoördinator, de monitoring en het opstellen van een leesplan. Omdat gebruik van de collectie in de bibliotheekvoorziening wordt gestimuleerd dient de collectie voor 4-12-jarigen in deze bibliotheekvoorzieningen te worden uitgebreid.

Extra ondersteuning taalvaardigheid in basisonderwijs (nieuw)

Taalachterstand kan ontstaan door opgroeien in een anderstalige gezin maar ook door het opgroeien in een taalzwakke omgeving. In Molenlanden kennen we een aantal kernen met veel anderstalige inwoners. Op de openbare school in Nieuw-Lekkerland heeft bijvoorbeeld ongeveer 1/3 van de leerlingen een of twee anderstalige ouders. Om hier extra ondersteuning te bieden in de ontwikkeling van de taalvaardigheid wordt momenteel met het onderwijs overleg gevoerd over het mogelijke starten van een taalklas voor 7-12-jarigen in de kern Nieuw-Lekkerland maar ook extra ondersteuning voor kinderen met een taalachterstand door middel van de extra inzet van een onderwijsassistent. Ook voor de kleinere kernen waar relatief minder anderstalige gezinnen gevestigd zijn, wordt onderzocht of extra ondersteuning in de klas door een onderwijsassistent mogelijkheden kan bieden. Daarnaast zal op een aantal scholen worden gestart met LOGO3000; dit is een pakket waarmee de woordenschat van kinderen wordt uitgebreid.

4.3 Leesbevordering jongeren 12-16 jaar

Onderzoek Wellant college (nieuw)

In samenwerking met het Wellantcollege zal onderzoek worden gedaan naar leesbevordering voor 12 – 16-jarigen. Dit kan worden gefinancierd vanuit het bestaande budget voor bibliotheekwerk. De kinderen uit onze gemeente gaan voor voortgezet onderwijs ook naar scholen buiten de gemeentegrenzen. In regionaal verband zal een project worden gestart om de leesbevordering onder deze jongeren te vergroten.

Wisselcollectie in Giessenburg (nieuw)

De huidige afhaalpunten in Arkel en Giessenburg beschikken over een grotendeels verouderde boekcollectie, afkomstig uit de destijds gesloten bibliotheken. Dit is niet bevorderlijk voor het lezen. Bij het afhaalpunt in Giessenburg is nog ruimte aanwezig voor een extra collectie. Het afhaalpunt in Giessenburg wordt voorzien van een wisselcollectie. In deze collectie zullen 750 jeugdboeken worden opgenomen. Dit gaat, vanwege gebrek aan ruimte, helaas niet op voor het afhaalpunt in Arkel. Uiteraard blijven we in goed contact staan met het afhaalpunt in Arkel, ook om in gezamenlijkheid te blijven zoeken naar mogelijkheden tot verbetering.

5. Voorkomen en aanpak laaggeletterdheid 16 jaar en ouder

In dit hoofdstuk wordt benoemd welke maatregelen ingezet worden om laaggeletterdheid aan te pakken dan wel te voorkomen bij de doelgroep van 16 jaar ouder. Deze maatregelen bestaan zowel uit bestaande als ook nieuwe maatregelen. Daar waar het gaat om nieuwe dan wel geïntensiveerde maatregelen zal dit tussen haakjes (nieuw) worden aangegeven. Met nieuw wordt bedoeld maatregelen die in 2020 zijn of later worden gestart. Het uiteindelijke doel moet zijn alle inwoners beschikken over basisvaardigheden dan wel dat zij weten waar ze dat kunnen leren.

5.1 Vergroten zelfredzaamheid

Sociaal educatieve kaart (nieuw)

Een belangrijke stap om de ambities te realiseren is dat onze inwoners in hun eigen gemeente terecht kunnen met hun (digi) taal- en rekenvragen. Daarnaast moet er een overzicht zijn van het beschikbare aanbod (formeel en non-formeel) zodat er een warme doorverwijzing kan plaatsvinden. Aanbod dat idealiter op een laagdrempelige en bereikbare locatie wordt aangeboden. Om dit te ondersteunen is de Sociaal Educatieve Kaart ontwikkeld die op 26 oktober 2020 in onze gemeente is gelanceerd (www.molenlanden.hetinformatiepunt.nl).

5.2 Verbeteren basisvaardigheden Taal en digitaal

Binnen de non-formele educatie is Bibliotheek AanZet in onze gemeente al jaren een vaste partner om inwoners van jong tot oud te helpen om basisvaardigheden te ontwikkelen die nodig zijn om te participeren in de samenleving. De coördinator basisvaardigheden voert namens de Bibliotheek AanZet hiervoor individuele gesprekken op vindplaatsen en bij (onderwijs)aanbieders in de regio's, brengt het aanbod in kaart, zet het aanbod uit (onder andere contactmomenten en (digi)taalpunten) en sluit aan bij netwerkbijeenkomsten om daar te zorgen voor borging van het thema Basisvaardigheden. Ook kijkt de coördinator basisvaardigheden met partners of er voldoende geschikte vrijwilligers te vinden zijn en wie welk aanbod kan realiseren.

Programmering Taal (nieuw)

In Groot-Ammerz en Nieuw-Lekkerland zijn vanaf 2020 taalactiviteiten in de vorm van een Taalcafé beschikbaar. Vanaf 2021 wordt deze programmering uitgebreid naar andere kernen binnen Molenlanden. Doelstelling hierbij is een goede spreiding over het totale gebied binnen de gemeente Molenlanden. Waar nodig zal een aanvulling plaatsvinden door de inzet van het project Kletsmaatjes.

Het aanbod wordt uitgevoerd door getrainde competente (taal)vrijwilligers die ondersteund worden door enerzijds de coördinator basisvaardigheden, anderzijds door de pedagogisch didactisch coördinator/NT2 docent.

Online Taalcafé (nieuw)

Vanaf april 2020 is er een mogelijkheid om wekelijks aan te sluiten bij het Online Taalcafé. Het online Taalcafé is gericht op NT2-ers. De les bestaat uit allemaal leuke onlineoefeningen en werkt met verschillende niveaus. Onder leiding van een taalcoach en in een klein groepje via videobellen.

Inzet Taalpunt (nieuw)

In 2021 wordt het Taalpunt Molenlanden opgezet. Het Taalpunt is een fysieke plek waar mensen die moeite hebben met de Nederlandse taal zich kunnen melden voor informatie en persoonlijk advies. Waar nodig worden niveautoetsen en leerbaarheidsmetingen afgenomen om deelnemers zo goed mogelijk te adviseren en/of door te verwijzen naar passend aanbod. Ambitie hierbij is om voldoende volume te realiseren om ook lokaal formeel onderwijsaanbod vanuit de WEB te kunnen realiseren.

Inzet Taalvrijwilligers (nieuw)

Om het non-formele taalaanbod te kunnen aanbieden, zijn vrijwilligers nodig die goed opgeleid zijn voor hun werkzaamheden. Deze werkzaamheden kunnen zeer verschillend zijn en daarom is het van belang vrijwilligers in te zetten daar waar hun kwaliteiten liggen. Investeren in scholing is noodzakelijk om de kwaliteit van de vrijwilligers te borgen en te verhogen, passend bij de taak. Vanaf 2020 wordt een scholingsplan taalvrijwilligers gerealiseerd en uitgevoerd.

Programmering Digitaal (nieuw)

In 2020 is een start gemaakt met de inzet van een inloopspreekuur Digitaal in Groot-Ammers. Vanaf 2021 zal deze programmering uitgebreid worden naar andere kernen. Gestart wordt vanuit Nieuw-Lekkerland en Bleskensgraaf. Het inloopspreekuur zal vanuit deze 2 kernen georganiseerd worden in samenwerking met Seniorweb Molenlanden. De spreekuren zullen verzorgd worden door geschoolde vrijwilligers. Vanaf 2021 zal gestart worden met de uitvoering van het programma Klik en Tik door vrijwilligers. De scholing en werving van deze vrijwilligers wordt verzorgd door de Bibliotheek AanZet.

Online programmering (nieuw)

Vanaf 2020 is het mogelijk om digitale vragen neer te leggen bij de terugbelservice van de Bibliotheek AanZet. Voor vragen over computer, smartphone of tablet? Of vragen over het gebruik van e-books, de onlinebibliotheek of andere digitale zaken? Dan kun je terecht bij onze terugbelservice, waarbij onze digitale coaches al jouw vragen beantwoorden. Vanaf 1 maart 2021 is hiervoor een lokaal telefoonnummer beschikbaar.

Collectie NT2

Op de locatie Nieuw-Lekkerland is een collectie (lees)boeken en materialen NT2 beschikbaar. Deze collectie is specifiek beschikbaar voor Molenlanden en kan gereserveerd en afgehaald worden op de andere locaties van de Bibliotheek AanZet. De collectie wordt de komende jaren uitgebreid met boeken en materialen die aansluiten bij de behoefte en programmering.

Inzet Rijdende Ruimte (nieuw)

In overleg met de initiatiefnemers van de Rijdende Ruimte en Bibliotheek AanZet wordt onderzocht in hoeverre de inzet van deze voorziening kan bijdragen aan bereikbaarheid van voorzieningen waar aanbod is voor het verbeteren van de basisvaardigheden. Waar mogelijk wordt hierbij de samenwerking gezocht met netwerkpartners die zich bezighouden met participatie. De Rijdende Ruimte brengt hulp en kennis met een bus naar inwoners van de gemeenten Molenlanden en Gorinchem. Met de Rijdende Ruimte helpen we inwoners onder andere bij (samen)redzaamheid, laaggeletterdheid, het invullen van formulieren en WMO-vragen. Waarbij de Rijdende Ruimte functioneert als mobiele informatie- en trainingsfaciliteit die periodiek op een geschikte plek in de kernen van Molenlanden en de wijken van Gorinchem staat.

Inzet campagne Huh wat bedoelt u? (nieuw)

Samenwerking met de gemeenten Molenlanden, Gorinchem en Vijfheerenlanden om Nederland begrijpelijker te maken. Specifieke inzet op het thema Schuldhulp.

Inzet taalnetwerk Armoede en Basisvaardigheden (nieuw)

Drie overleggen per jaar met netwerkpartners die zich bezighouden met schuldhulpverlening. Doel: Bewustwording: het organiseren van een voorlichtingsbijeenkomst over de herkenbaarheid van Laaggeletterdheid binnen de gemeente Molenlanden voor maatschappelijke organisaties en bedrijven zoals huisartsen, sociaal raadslieden, contactpersonen bij woningbouwverenigingen, begeleiders bij het UWV, werkleiders in bedrijven of onderwijsgevenenden in het reguliere onderwijs.

Voorlichting: Het verbeteren van de herkenbaarheid van Laaggeletterdheid door partijen die 'achter de voordeur' komen. Naast een betere signalering van laaggeletterdheid in het algemeen, komt ook het signaleren van de concrete leerwens meer in beeld.

Opzetten Toolkit Laaggecijferdheid in samenwerking met de Hoge School Utrecht en Probiblio. (nieuw)

Bewustwording van het thema Laaggecijferdheid en de relatie tot laaggeletterdheid en lage digitale vaardigheden met behulp van een toolbox Laaggecijferdheid. Specifieke doelgroep: inwoners die lage basisvaardigheden hebben en in armoede leven.

De gemeente en het netwerk dat zich bezighoudt met schuldhulp kunnen zo extra aandacht besteden aan het bereiken van deze doelgroep en ervoor dat zij gebruik kunnen maken van middelen waar ze recht op hebben. Dit verbetert de zelfredzaamheid van de groep inwoners met beperkte basisvaardigheden.

Belastingaangifte

In de piekperiode Belastingaangifte (maart en april) is er op de locaties van de Bibliotheek AanZet in Nieuw-Lekkerland, Nieuwpoort en Groot-Ammers een voor publiek te gebruiken computer met voldoende privacy ingericht met de website van de Belastingdienst. De Belastingaangifte kan in deze periode en alleen op deze locaties in Molenlanden gratis geprint worden.

6. Situatie bibliotheekvoorzieningen

In de aanpak van laaggeletterdheid speelt de aanwezigheid van bibliotheekvoorzieningen een belangrijke rol. In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie aangegeven met nieuwe aanvullende voorzieningen (nieuw vanaf 2020). Tevens wordt stilgestaan bij het gegeven hoe om te gaan met uitbreiding van het aantal bibliotheekvoorzieningen.

Huidige situatie

Op basis van de huidige beschikbare budgetten beschikt Molenlanden op dit moment over:

- 4 servicepunten in Nieuwpoort-Langerak, Nieuw-Lekkerland, Bleskensgraaf en Groot-Ammers;
- 2 afhaalpunten in Arkel en Giessenburg met een eigen collectie.

Extra bibliotheek voorziening Noordeloos (nieuw)

In Nederland zijn door het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen (OCW) in 2019 twaalf projecten geselecteerd die moeten bijdragen aan het realiseren of behouden van een bibliotheekvoorziening in een kleine kern. Het project “Bibliotheek in Noordeloos” van de gemeente Molenlanden en de Bibliotheek AanZet is een van de gelukkigen. Dat betekent dat er drie jaar lang (2019-2021) € 75.000,00 per jaar beschikbaar is gesteld vanuit het ministerie van OCW om een nieuwe bibliotheekvoorziening te realiseren in Noordeloos om daarmee het bibliotheekwerk in Molenlanden te versterken en de leefbaarheid in de kern te verhogen. Vanuit een groep vrijwilligers uit Noordeloos is gepleit voor de komst van een bibliotheekvoorziening. Op woensdag 16 september 2020 is deze voorziening geopend.

Wisselcollectie Giessenburg (nieuw)

Al eerder in deze nota is aangegeven dat we dit willen versterken met een wisselcollectie. Naast jeugdboeken zullen in deze collectie 1000 boeken worden opgenomen voor volwassenen. De samenstelling van deze collectie zal worden afgestemd op de behoefte van de lezers in Giessenburg en directe omgeving.

Pilot zelfbedieningspunten (nieuw)

Er wordt in 2 kernen een pilot gestart voor zelfbedieningspunten. In een zelfbedieningspunt kunnen leden gereserveerde boeken ophalen en inleveren. Op dit moment wordt gedacht aan de kernen Giessen-Oudekerk en Hoornaar. Gesprekken hierover dienen nog plaats te vinden.

Boek-aan-huis service (nieuw/intensivering)

Deze service wordt tot nu toe alleen aangeboden in voormalig Molenwaard. Deze service is bedoeld voor mensen die vanwege lichamelijke beperkingen niet in staat zijn om zelfstandig een servicepunt te bezoeken. Dit zal worden uitgebreid naar heel Molenlanden.

Uitbreiding servicepunten

Binnen de huidige begroting is het niet mogelijk om het aantal servicepunten verder uit te breiden. Bij toekomstige nieuwbouwprojecten in kernen (bijvoorbeeld nieuwe scholen) zal worden bekeken of er een logische combinatie is te maken van verschillende functies. Eén van deze functies kan dan zijn het toevoegen van een bibliotheekvoorziening. Hierbij zal een brede afweging moet worden gemaakt over nut en noodzaak versus de investering die hiermee gepaard gaat.

7. Financiële uitwerking

De uitwerking van deze aanpak zal op de volgende wijze gestalte krijgen en geeft de volgende financiële gevolgen.

Doorlopende leeslijn 0 – 16 jaar Bibliotheek op School

Voor de uitrol van Bibliotheek op School is aanvullend een eenmalige investering nodig van € 105.410, --. Deze extra investering is bedoeld voor scholen waar nog geen collectie is. Hierbij wordt uitgegaan van 5 boeken per leerlingen. Voorgesteld wordt om dit ten laste te brengen van de algemene reserve. Daarnaast passen de structurele lasten niet binnen het huidige beschikbare budget Bibliotheekwerk en moet het budget voor de structurele lasten verhoogd worden met € 13.200, --. Deze verhoging heeft hoofdzakelijk te maken met het feit dat de leesconsulent meer scholen zal moeten ondersteunen bij collectievorming, het maken van een leesplan, monitoring en extra activiteiten rondom diverse thema's.. Deelname is overigens vrijwillig. Indien niet alle scholen gebruik zullen maken van dit aanbod zullen de eenmalige en structurele kosten lager uitvallen.

Wisselcollectie in Giessenburg

De eenmalige kosten bedragen € 36.000, -- (aanschaf van een collectie) en de structurele € 7.000, -- (vervanging collectie en professionele ondersteuning door Bibliotheek Aanzet). Dit is voor de totale wissellocatie (boeken jeugd en volwassenen). Voorgesteld wordt om de eenmalige kosten ten laste te brengen van de Algemene reserve en de structurele door verhoging van het bestaande budget Bibliotheek.

Boekstart in de Kinderopvang

Boekstart (leesprogramma 0 – 4-jarigen) wordt uitgerold over de hele gemeente via Aanbod aan aanbieders van dagopvang en peuterspeelgroepen. Kosten worden gefinancierd vanuit budget Onderwijsachterstandenbeleid (kortweg OAB).

Versterken ouderbetrokkenheid (vergroten pedagogisch partnerschap) samen met kinderopvang

Uit diverse onderzoeken blijkt dat schoolprestaties van kinderen beter worden als hun ouders belangstelling tonen voor wat zij ervaren op de (voor)school. Dit effect wordt nog versterkt als ouders thuis zorgen voor een stimulerende omgeving en samen met hun kind talig bezig zijn. Daarom wordt momenteel met de aanbieders van VE (voorschoolse educatie) overlegd om actief de ouderbetrokkenheid te bevorderen, waarbij de eerste stap is de pedagogisch medewerkers hierop te trainen. Kosten worden gefinancierd vanuit budget Onderwijsachterstandenbeleid (kortweg OAB).

Start Slimme-Beren project in de kinderopvang

Dit is een aanbod met digitale prentenboeken waarbij spelenderwijs de woordenschat wordt uitgebreid. Dit wordt bekostigd vanuit de OAB-gelden.

Versterken ouderbetrokkenheid (vergroten pedagogisch partnerschap) samen met kinderopvang

Uit diverse onderzoeken blijkt dat schoolprestaties van kinderen beter worden als hun ouders belangstelling tonen voor wat zij ervaren op de (voor)school. Dit kan worden bekostigd vanuit de OAB-gelden.

Collectie 0-4 jaar en boekstarthoek op afhaalpunten Arkel en Giessenburg

De afhaalpunten in Arkel en Giessenburg worden uitgebreid met een collectie voor

0 – 4-jarigen en een Boekstarthoek. Dit wordt gefinancierd uit bestaand budget Bibliotheek.

Onderzoek bij Boskamp/Wellantcollege

Onderzoek naar leesbevordering voor 12 – 16-jarigen. Dit wordt gefinancierd vanuit bestaand budget Bibliotheekwerk. Het regionale project voor leesbevordering zal worden bekostigd vanuit decentralisatiegelden (WEB).

Verbetering basisvaardigheden/zelfredzaamheid

Uitgebreidere programmering voor verbetering van de basisvaardigheden. Dit wordt gefinancierd vanuit bestaand budget WEB.

Servicepunten

Het aantal servicepunten is vergroot van 4 naar 5 servicepunten (gevestigd in Nieuw-Lekkerland, Groot-Ammers, Nieuwpoort-Langerak, Bleskensgraaf en Noordeloos). Financiering voor Noordeloos voor 3 jaar vanuit gelden motie Asscher. De lasten na 3 jaar zijn structureel opgenomen in de begroting.

Boek-aan-huisservice

Dit wordt gefinancierd vanuit bestaand budget Bibliotheekwerk.

Versterking afhaalpunten

Dit wordt gefinancierd vanuit bestaand budget Bibliotheekwerk.

Pilot voor 2 zelfbedieningspunten

Dit wordt gefinancierd vanuit de gelden Motie Asscher. Na afloop van de pilot zal bekeken worden of deze voorziening structureel kan worden gemaakt en wat hiervan de financiële consequenties zijn.

Samenvatting financiële uitwerking

Heel veel kan worden betaald uit de bestaande budgetten voor Bibliotheekwerk, Onderwijsachterstandenbeleid en de gelden motie Asscher. Voor de uitrol van Bibliotheek op School en het realiseren van een wisselcollectie is eenmalig een investering nodig van € 141.410, -- (€ 105.410, -- en € 36.000, --). Voorgesteld wordt om dit ten laste te brengen van de algemene reserve. De structurele lasten € 20.200, -- (€ 13.200, -- en € 7.000, --) voor 2021 ten laste te brengen van de algemene reserve. De verhoging voor 2022 en volgende jaren mee te nemen bij de Begroting 2022.

